

**БОЛОНСЬКИЙ ПРОЦЕС ОЧИМА ВИКЛАДАЧІВ
ВИЩОГО ТЕХНІЧНОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ
(ЗА МАТЕРІАЛАМИ РЕПРЕЗЕНТАТИВНОГО ОПИТУВАННЯ)**

2005 р., О.В. Бобіна

*доцент, завідувачий кафедрою соціально-гуманітарних дисциплін
Національного університету кораблебудування
імені адмірала С. Макарова*

Впровадження європейських схем і принципів вищої освіти, творче використання кращих національних зразків технологій і принципів неможливе без з'ясування того, як самі викладачі вищої школи розуміють так званий Болонський процес. Особливо це стосується вищого технічних закладів освіти, де сприйняття Болонського процесу відрізняється від гуманітарного сприйняття.

В Національному університеті імені адмірала Степана Макарова було проведено „пілотажне” опитування з метою визначення ставлення викладачів до Болонського процесу. Цей показник визначався через рівень їхньої поінформованості про предмет дослідження, шляхи інформування щодо нього, та емоції та почуття які він викликає.

Опитуваним пропонувалось відповісти на такі питання:

1. В чому на ваш погляд сутність Болонського процесу?
2. Звідки ви отримуєте інформацію про Болонський процес?
3. Чи достатньо інформації про Болонський процес отримують керівники та викладачі вищих закладів освіти?
4. Які емоції, почуття Ви відчуваєте почувши фразу „Україна приєдналась до Болонського процесу” ?

Всього було опитано 30 викладачів, віком від 29 до 60 років, із різним професійним стажем.

Найбільший простір для висловлювання своєї позиції давало перше питання. Відповіді були, від афористичних – „Спроба поєднати те, що об'єднанню не підлягає”, до розгорнуто – обґрунтованих; від емоційних до раціональних. Типовим стало визначення суті Болонського процесу за поширюваною схемою:

- 1) перехід на систему бакалавр – магістр;
- 2) перехід на модульно-рейтингову систему;
- 3) уніфікація навчального процесу.

Цю схему частіше за все доповнювали такі думки (відповіді): „Це руйнація класичної (радянської) системи вищої освіти”, „Зменшення навантаження на студентів і спрощений підхід до визначення підсумкових

знань”, „Формалізація навчального процесу і оцінки знань”, „Прирівнювання вищої школи Заходу і нашої вищої школи”.

Аналіз відповідей свідчить, що $\frac{3}{4}$ з них були негативно-нейтральним. Лише чверть більшою мірою позитивна. До них можна віднести такі як: „Заміна академічної консервативної системи освіти, на систему освіти яка виховує переможця” , „В принципі нормальна система, але вона вимагає великих коштів”.

Інформацію про Болонський процес частіше за все отримують із таких джерел (по мірі зменшення):

- 1) від колег;
- 2) Інтернет;
- 3) періодична преса;
- 4) телебачення;
- 5) інформація адміністрації вищого закладу освіти.

Лише троє назвали спеціалізовані періодичні видання: газета „Освіта України”, журнали „Вища школа”, „Освіта в Україні”.

Усі опитувані заявили про недостатню кількість інформації про сутність, зміст, мету, технології Болонського процесу. Це єдине питання яке викликало єдину відповідь.

На останнє питання відповіді сформувалися за такими групами:

- 1) негативні – „Почуття, що вища освіта в Україні буде зруйнована остаточно”;
- 2) нейтральні – „Практично ніяких”, „Від нейтральних до негативних”;
- 3) почуття – сумніви;
- 4) позитивні.

Негативні почуття відчувають більше половини. Нейтральні і почуття – сумніви відчувають більше третини опитуваних. І лише троє опитаних відзначили свої почуття як позитивні.

Таке, хоч і досить „примітивне” дослідження дозволяє зробити певні висновки. По-перше, в свідомості викладачів сформувалося схематичне і спрощене розуміння такого явища, як Болонський процес. На нашу думку таке розуміння дещо не відповідає дійсності. По-друге, такий схематизм і спрощення є наслідком відсутності фахової, широкої дискусії у професійному середовищі. По-третє, аналіз даних відповідей, а також періодичної преси (особливо фахової) свідчить про недостатність цілеспрямованої, регулярної інформації направленої на пропаганду і розкриття всіх аспектів такого явища як Болонський процес.

